СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 153. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 3. липня 1931. VOL. XXXIX. No. 153. Jersey City, N. J., Friday, July 3, 1931. THREE CENTS.

ПОНАД 10,000 ЛЮДЕЙ ПРИВИТАЛИ ЛЕТУНІВ ПО ЛЕТІ ДОВКОЛА СВІТА

НЮ ЙОРК. — Коли Вілі Пост і Геролд Ґеті злетіли на землю на летничім полі „Рузвелт Філд", поліція не могла вдержати ніякого порядку. Понад 10,000 людей рушили витати летунів, прорвавши поліційний кордон. Щоби вдержати якийсь порядок, полісмени мусіли взятися до палок. Притім почастовано деяких, між ними і часописних репортерів, так сильно, що треба було їх відвезти до шпиталю.

Летуни відбули подорож довкола світа в 8 днях 15 годинах і 51 минутах. У той спосіб вони побили рекорд „Ґрафа Цепеліна" на 12 днів і 15 годин.

Пост і Ґеті були так перемучені, що не могли вдержатися на ногах. Казали, що подорож була повна небезпек і пригод, так, що як би їм прийшлося ще раз її відбувати, то довго думали би над тим, що робити.

Летунів відвезено до готелю, щоби відпочали, бо жде їх велике приняття з боку міста.

ГОЛ ХОТІВ ЗАДЕРЖАТИ ХОЛОД.

РУЗВЕЛТ ФІЛД. — Ф. С. Гол, нафтяр з Оклагоми, котрий сфінансував лет Поста і Ґеті, глядів разом з іншими цікавими на небо, чи не надлітає „Вінні Мей", себто той літак, що облетів світ довкола, а який названо іменем дочки Гола. Гол казав, що він є найзимнішим чоловіком на світі й жде з повним спокоєм на прибуття летунів.

Та коли побачив літак, крикнув, повний зворушення: „До чорта, та я таки не сподівався, чи ще його коли побачу", а потім поправився і додав: „А всетаки я не повинен таке говорити".

ЛИНДБЕРҐА НІХТО НЕ ЗАВВАЖИВ.

РУЗВЕЛТ ФІЛД. — На пів години до прилету „Вінні Мей" прибув на летниче поле Чарлз Линдберґ. Приїхав він автомобілем, яким шоферувала його жінка. Тисячі людей переходили попри його автомобіль, але ніхто не звертав на нього уваги. А там же сидів той, що з того самого поля пустився тому кілька літ в епохальний лет через океан. Вкінці пізнали Линдберґа один з репортерів і запитав його, чи він не схоче говорити з летунами. Линдберґ заявив, що вони сьогодні будуть дуже змучені, тому він радше поговорить з ними на слідуючий день і зложить їм желання.

ГУВЕР СКЛОННИЙ ДО КОНЦЕСІЙ СУПРОТИ ФРАНЦІЇ.

ВАШИНГТОН. — Французькому урядови вручено новий меморандум Злучених Держав, у якім пропонується Франції певні концесії в переведенню пляну Гувера щодо мораторії для Німеччини. Найважніша частина того меморандума є та, де кажеться, що коли Франція не згодиться на плян Гувера, то вона вийде фінансово далеко гірше. Її шкода виноситиме в грошах $111,000,000.

Злучені Держави обстоюють далі становище Гувера й готові піти на переговори з европейськими державами щодо довгів, лишаючи Францію на боці.

ЛЕТУНСЬКА КАТАСТРОФА.

ГЕМИЛТОН (Онтеріо). — Тисячі приглядалися летунській параді, як на очах видців один з літаків спав нагло на землю і розбився. Згинуло 5 людей, а між ними Геролд Рейн, ґенеральний суперінтендент „Кенедіен Прес".

ПОЛУДНЕВЕ ПЕРУ В ПОЛУМЯХ РЕВОЛЮЦІЇ.

ЛІМА (Перу). — З полудня Перу нема ніяких вісток, бо цензура конфіскує всі відомости про революційний рух, який обняв цілу полудневу частину держави.

КІНЧИТЬ З ДИКТАТУРОЮ.

НЮ ЙОРК. — Летунська почта привезла з Арґентини текст проклямації, яку видав Хозе Урібуру, провізоричний президент Арґентини. В тій проклямації він заявляє, що готов на реформи, якими обмежиться владу президента, піднесеться значіння конґресу та дасться провінціям більшу автономію, а суди звільниться від політичних впливів.

НАСЕЛЕННЯ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

ВАШИНГТОН.—З днем 1 липня населення Злучених Держав виносило 124,069,651 мешканців. Що 36 секунд прибуває один житель. Це значить, що зріст населення зменшується, бо передше прибував новий житель що 23 секунди.

ХОЧУТЬ ЗАБОРОНИТИ „ПРОДУКЦІЮ" МЕДУ.

БАЛТІМОР. — Г. Гомер Селі, воєнний ветеран, намагається заробити на удержання родини в цей спосіб, що держить у своїм триповерховім домі 150,000 пчіл, які йому виробляють мід. Та це не подобається сусідам і вони донесли про це будівельному інжинірови, котрий хоче заборонити виріб меду. Інжинір твердить, що помешкання знаходиться в мешкальній секції і тут нема місця на „фабрику" в якій пчоли могли би продукувати мід. Суд має тепер вирішити цю справу.

ЗАМКНЕННЯ УНІВЕРСИТЕТІВ.

Бійки між студентами берлінського та мінхенського університету, підчас нападу націоналістів на соціялістів і навпаки, привели до тимчасового замкнення обох університетів. В університетських будинках поставлено поліцію для їх охорони.

ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА.

Поспішний товаровий поїзд, що їхав з Варшави до Демблїна (віз кілька вагонів амуніції, рільничих машин, пиво, вуглял ін.), зударився біля Гарволіна з льокомотивою. Чотирох людей згинуло на місці, 7 було ранених. Вбиті: вояки, що ескортували муніцію, робітник фабрики пива Габербуша та залізничники. З ранених, яких перевезли у шпиталь, померло зараз двох. До катастрофи прийшло тому, що гарволінський урядовець дав фальшивий сиґнал і замісць вислати дресиною інспекційного інжиніра, вислав службову льокомотиву на той сам шлях, яким їхав згаданий поїзд.

ЗНОВ ДИКИЙ НАПАД „СТШЕЛЬЦІВ".

З неділі на понеділок (тобто з 31 травня на 1 червня ц. р.) до села Липиця Горішна, в рогатинському повіті, прийшли коло 12 години вночі зорганізовані „стшельці" з сусідніх сіл і розкинули висипану могилу (на протилежнім від читальні кінці села). Відтак прийшли під читальню, в якій повибивали всі шиби, поломили рами, влізли крізь вікна до середини і подерли на шматки куртину та наробили й інших шкід. Що це зробили „стшельці", нема сумніву, бо збуджені зі сну сусіди бачили цілком виразно цілі групи „стшельців" біля читальні „при роботі". Але з яких сіл вони були, годі було розпізнати; бож усе те діялося опівночі, коли в самій читальні, розуміється, нікого не було.

ВБИЛА ЧОЛОВІКА.

Розалія Гринюк (родом з СРСР) вийшла за фабричного робітника на Богданівці (Львів), Вол. Косінського. Після недовгого співжиття Косінський став занедбувати жінку, бив її та не давав на життя. Це тому, що залюбився в якійсь старшій і негарній жінці. Тому Розалія Гринюк хотіла вбити Косінського. Дня 1. червня в ночі розрубала йому голову сокирою, сокиру лишила в його голові, а сама втекла на поля, де зімліла в житі. Опісля зголосилася в поліції. Раненого перевезли до шпиталю, та він мабуть не буде жити.

КОНФІСКАТА „ІСТОРІЇ УКРАЇНИ" КРИПЯКЕВИЧА.

Окружний суд у Золочеві затвердив на підставі §488 карного закону конфіскату „Короткої Історії України" Івана Крипякевича, тому, що ця книжка крие в собі признаки злочину забуреня публичного спокою. Окружний суд видав заборону поширювати цю книжку.

СМЕРТНИЙ ПРИСУД.

Львівський карний суд засудив на кару смерти (шибеницю) Михайла Бадзя з Дернівки (пов. Жовква) за те, що отруїв карболітом свого нешлюбного 5-місячного синка.

ХОТІВ ПОМНОЖИТИ $1,200 І СТРАТИВ ЇХ.

Михайла Цілку зі Слейв Фолс, Ман., коштувало точно $1,200, щоби довідатися, що машинка до помножування грошей помножує їх тільки для того, хто ходить з машинкою, а для того, хто дає гроші до помножування, вона перемінює їх в безвартісні папірці. Михайло приїхав на Великдень до Вінніпеґу і запринявся з Юрком Федорцевим. Цей познакомив його ще з іншим. А той то вже був чистий чародій. Він міг перемінити доляра в пятку. Михайло не довіряв, але чародій переконав його. Він виняв з кишені одно-доляровий банкнот, покропив чимсь, вложив в машинку, покрутив і з машинки висунулася гарна новісенька пятка. Михайло остовпів, а далі зачав рахувати, що в такий спосіб він сам міг би скоро спастися від дальшої тяжкої праці у Слейв Фолс, а навіть, гм, навіть мілюнером стати. Не вагаючися довго, пішов до банку і вибрав з нього всі свої заощаджені гроші, — 1,200 долярів. Був це гарний звій 50-долярових банкнотів. Михайло віддав їх в руки чародієви, цей витягнув свою машинку, завинув звій банкнотів гарненько в папір і вложив у машинку. При цім завважав, що хемікалій, котрими кропив банкноти перед їх переміною, на цілий звій банкнотів йому не вистарчить, треба принести їх більше. Михайло з Юрком згодилися почекати. Чекають, чекають, вже й сприкрилося їм, а чародій не вертає. Чекали кілька годин і наконець занепокоєний Михайло отворив машинку, щоби вибрати з неї свої гроші. Замісць грошей знайшов звій потятих газет. Ошоломлений поїхав Цілка назад до Слейв Фолс, там подумав кілька тижнів і наконець зародилося в нього підозріння: чи не був його приятель Юрко Федорців у змові з обманцем? З тою думкою вернув до міста, пішов на поліцію і оповів свій клопіт. Юрка Федорцева арештовано.

ПІСЛЯ ВІДЗНАЧЕННЯ ПАВЛА КОВЖУНА.

Як відомо, талановитий український маляр з Наддніпрянщини, Павло Ковжун, що як еміґрант перебуває у Львові, дістав на виставі екслібрісів у Лос Анджелес похвальне відзначення. Польська преса за ПТО-ом містить з Лос Анджелес телеграму, що польський маляр зі Львова, Павел Ковжун, удостоївся відзначення і приніс честь польському імені. До речі треба додати, що в Лос Анджелес взяло участь кругло 800 артистів графіків ріжних національностей, а з них лише 20 дістали нагороди, між ними і наш артист Павло Ковжун.

ГАЙДАМАКА В СУТАННІ.

Краківський ілюстрований Курєр, відомий зі своїх симпатій для Українців, містить під таким заголовком уже другий допис про те, як то підчас походу Українців на могили Героїв підчас Зелених Свят о. Каштанюк з хрестом у руці кинувся на Поляка Кушинського і на кондуктора трамваю та страшенно лаяв їх. Як відомо, о. Каштанюк на нікого не нападав, нікому не грозив, але Курєр оснв має нагоду вилити свою злобу на Українців, і виливає.

ПОПАМЯТАЄ ПОКЕР.

Авґуст Вил, фармерський робітник з Лякомб, Алта., попамятає гру в покер. Він грав в покер з Ейбом Кінгом, програв 50 долярів і, не маючи такої суми при собі, виписав чек до банку. Та як не мав великого досвіду з грою в покер, так видай не мав досвіду і з писанням чеків, бо так чек виписав, що Ейб Кінг знайшов нагоду чек „піднести" і „підніс" його, дописуючи дві одинки з фронту. Цей чек заніс до філії Монтреальського Банку, куди чек був виписаний, а що рахунок Вила в банку вистарчав на покриття чека і підпис на чеку був правильний, то банк не вагався і чек виплатив. Вил відкрив страту по невчасі і запізвав банк. Оправдання банку було, що він поступав з усею осторожністю, якої можна було в нього вимагати. Судья Форд у цивільним суді в Едмонтоні прихилився до оправдання банку і Авґуст Вил попрощався з надією побачити $1,150, які забрав з банку його товариш гри в покера. Тільки й потіхи йому лишилося, що Кінга арештовано і він чекає розправи в кримінальним суді, а як буде засудженим, то хоч посидить собі.

ПОЖЕЖІ.

В Опришівцях (Станиславівщина) згоріла 2 червня хата і стайня Йосифа Давидова. В тімже селі 3 червня згоріло 10 хат і господарські будинки, мабуть наслідком підпалу. — 3 червня в Комарні згоріла хата Йосифа Голембйовського. Він мабуть підпалив, щоби дістати асекураційну премію. Тогож дня в Шумячах (пов. Турка) згоріло 9 господарств з живим та мертвим інвентарем. Шкоди є на 30,000. — У Монастирцях (пов. Жидачів) згоріло 5 господарств з живим і мертвим інвентарем. Шкоди є на 15,000 зол. Пожежа повстала з підпалу, а саме Ів. Лавриш на тлі ґрунтового спору підпалив господаря Прокопа Семковича, відки вогонь перекинувся на сусідні господарства. Палія арештували.

ГРАД.

Дня 2. червня над Золочевом і околицею перейшла градова туча. Град величини волоського горіха вкрив землю зовсім. Засіви знищені на 40—50 процентів. — В Турильчі (повіт Борщів) злива знищила засіви на 15 проц., міст між Іванковом і Германівкою знищений. — У Волківцях утонула підчас зливи 7-літня Анастасія Атаманьчук, що пасла корови.

З АНТИРЕЛІҐІЙНОГО ФРОНТУ НА УКРАЇНІ.

У Звягелі на Волині підчас Зелених Свят група „безбожників" напала на віруючих, що вертали з церкви, і почала з ними бійку, викрикаючи: „Геть з Богом і попами". Віруючі обороняли себе, міліція допомогала „безбожникам" і вбила кілька осіб.

САМОВБИВСТВА.

У Варшаві, при вул. Сенаторській повісився робітник Кусяк, який від кількох місяців не мав праці і жив у крайній нужді. — У Варшаві застрілився також поліціянт Стройновський. Це вже трете самовбивство серед варшавських поліціянтів цього року.

ЛЯХИ СУДЯТЬ 12 УКРАЇНЦІВ ЗА ЗДОГАДНУ ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО О. У. Н.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — 18 червня розпочався новий черговий судовий процес над 12 Українцями за здогадну приналежність їх до Організації Українських Націоналістів. Перед суд поставлені за державну зраду: Евген Врецьона, 26-літній студент політехніки, родом з Винник; Степан Бардахівський учень промислової школи, родом з Мохович, пов. Перемишль, має 22 літ віку; Володимир Саляк, 20-літній переплетник зі Львова, Роман Щур, 21-літній шлюсар з Устянова, пов. Ліско; Богдан Стецишин, 19-літній торговельний помічник з Городжанки; Богдан Павук, 20-літній фризієрський помічник зі Львова; Микола Ласейчук 24-літній штукатор з Вербіжа, пов. Коломия; Ярослав Олійник, 22-літній учень зі Львова; Іван Ткач, 22-літній переплетник з Запитова, пов. Львів; Петро Жмінковський, 21-літній швець зі Львова; Семен Пасіка, 21-літній абсольвент ґімназії з Мацькович, пов. Перемишль; Василь Яріш, 20-літній абсольвент ґімназії з Новосілок, пов. Перемишль.

Акт обвинувачення закидає їм приналежність до тайної української організації ОУН, яку влада ідентифікує з Українською Військовою Організацією, що має викликати збройне повстання українського народу проти Польщі. Головним обвинуваченим виставлено Евгена Врецьону. Справа почалася 21 квітня 1930 року, коли на Підваллю у Львові арештовано Миколу Ласейчука з валізою в руках, у якій він ніс пекольну машину. Це арештування привело до арешту інших, поставлених тепер перед суд.

Після прочитання акту обвинувачення всі підсудні починають свої зізнання з заяви, що їх на поліції бито в страшний спосіб і що зізнання їх в слідчім арешті були вимушені побиттям, а тому неправдиві. Вони всі заявляють, що до ніякої таємної організації не належать. Обвинувачений Саляк бере на себе вину за валізу з вибуховою машиною, яку ніс М. Ласейчук, і каже, що останній не знав, що знаходиться у валізі.

Далі Саляк енерґійно говорить, що він мав висадити в повітря большевицький консулят у Львові за те, що Москалі на Україні арештували й мучили українських учених. Реміснича національна молодь з „Зорі" рішила кинути бомбу під радянський консулят, коли б у Харкові засудили членів Союза Визволення України. Цим молодь хотіла доказати світови, що не всі Українці робітники це комуністи, які похваляють радянську владу. Зразу вони хотіли піти до консуляту й вибити по лиці консуля, але потім рішили, що цього мало, бо про це не довідавсяб світ, тому постановили кинути бомбу. Обвинувачений, каже, що бомбу він дістав від одного українського жовніра.

Всі обвинувачені тримаються гідно й стараються виправдувати своїх товаришів, а Саляк бере всю вину на себе. Судова розправа потреває кілька днів.

ОБГОВОРЮЮТЬ НОВЕ ПРЕДЛОЖЕННЯ ГУВЕРА.

ПАРИЖ (Франція). — Секретар Мелон передав премієр-міністрови Лявалеви нове предложення президента Гувера в справі мораторії. Це властиво більша детальізація всього пляну, який пропонує президент Америки до переведення в життя. Кажуть, що французьке правительство тепер поділилося в своєму ставленню до пропозиції Америки. Частина міністрів схиляється приняти цю пропозицію, а частина ще не рішилася на це.

Кажуть, що тепер є багато надій на те, що трохи змінене предложення президента буде принята Францією, що задовольнить усі сторони. Та ця справа мабуть знову прийде на обговорення палати послів.

БОРОТЬБА З КРАЙНІМИ ЕЛІМЕНТАМИ.

БЕРЛІН (Німеччина). — В той час, як увага німецького правительства й народу зосередилася на справі мораторії, крайні партії, як комуністична з одної сторони та гітлеровці-націоналісти з другої сторони, ввесь час не припиняють своїх виступів. Часами доходить до кривавих сутичок між членами цих партій та поліцією, або вибухають міжпартійні бійки й т. д.

Це все тяжко відбивається на внутрішньому життю Німеччини. Міністер справ внутрішніх Прусії, Северінґ, заявив, що він розпічне безоглядну боротьбу з комуністами, а потім і з націоналістами, щоб нарешті привернути порядок і спокій у Прусії. Вже дано приказ поліції стріляти в демонстрантів, які появлятимуться на вулицях.

НЕ ХОЧУТЬ ІТИ НА КРІПАЦЬКУ РОБОТУ.

МОСКВА (СССР). — Большевицька влада тепер береться ріжних засобів, щоб притягнути селян до праці в фабриках, лісних роботах, рибальстві, транспорті й т. п. Всім новим робітникам влада готова давати на свій рахунок переїзд залізницями з дому до місця праці й назад.

Та не багато навіть беземельного селянства, в якого відібрано землі під колективні та на державні господарства, відкликається на це предложення уряду.

"SVOBODA" (LIBERTY),
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.
Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НОВІ УГОДОВІ КОНШАХТИ

„Новий Час", український часопис у Львові, подає знову донесення польської ґазети, „Курєра Львівського", про нові угодові коншахти українських угодовців з польським урядом. Переговори, кажуть, були ведені в домі о. Дамяна Лопатинського; брали в них участь з польського боку політики Бебеків (Пілсудчики), а з українського боку д-р Говикович, Децикевич, купець Стефанович, директор Заячківський, обидва пп. Рудницькі та посли Галущинський і Луцький.

На другий день після цеї нотатки появилося заперечення вістки в польських бебеківських ґазетах. „Діло" перепечатало всі ці заперечення, тим самим покликуючися на бебеківські ґазети немовби правдомовних свідків. Само „Діло" додає, що воно дістало заперечення чутки від послів Луцького й Галущинського. Та ці пишуть, що вони не були на ніяких переговорах у ніякім приватнім домі. Згадані в донесенню „Курєра" Рудницькі це певно не хто інший, як Михайло й Іван Рудницький, постійні співредактори „Діла", отже „Діло" могло подати заперечення вістки з першої руки, але цього заперечення не подало, а замісць цього послуґується бебеківською ґазетою, яку само „Діло" називає брехуном.

Додаймо до цього, що Іван Рудницький обняв тепер редакцію „Діла" на час вакацій головного редактора, хоч він, заступаючи редактора минулого року, понаписував такі угодові статті, що цей редактор відтак їх відкликав. Колиб у „Ділі" справді не було угодових тенденцій, то по минулорічнім досвіді не ставлено би на заступника начальника редакції такого чоловіка, як пан Іван Рудницький. Коли чутка „Курєра" зовсім виссана з пальця; коли українська публика справді не має чого хвилюватися угодовими коншахтами, бо їх нема, то для ширення таких чуток якраз найбільше завинило само „Діло", що на місце начального редактора ставить людину, яка вже раз вживала цього становища для ширення угодовства.

До того з захования „Діла" й „УНД-а" не видно, щоби вони навчилися чого зі свого досвіду останніх місяців, коли то „УНДО" далося натягнути Полякам на угодові переговори, потрібні Полякам для відложення українських жалоб у Лізі Націй. Угодовці не зрозуміли ще, яку шкоду вони зробили своїми переговорами, а, не розуміючи цього, вони певно могли ще раз полізти на нові коншахти, якщо тільки Полякам таких переговорів треба. А що Полякам таких переговорів треба, то ми знаємо з перебігу нарад у Женеві в справі українських жалоб проти „пацифікації".

Іван Стадниченко.

БОРОТЬБА ПОМІЖ ЕПИСКОПОМ І МИТРОПОЛИТОМ І ЇЇ ЗНАЧІННЯ

(Оригінальний допис з Галичини).

III.

Нікому в Галичині не було тайною, що пастирський лист кир Григорія Хомишина, оголошений в його органі, львівській „Новій Зорі" в тиждень по появі листу пастирського митрополита Шептицького — був просто „задекованою" відповіддю на адресу його зверхника.

Цей пастирський лист є тричі більший від листу митрополита. І чого там немає! Всьо помішане мов горох з капустою. Ні сіло ні впало, оповідає він про Синод Феррара-Фльорентійський, про це, як грецький цісар хотів там віхати до каплиці на кони, про шіснацять засідань заповнених сваркою, про „філіокве" (то є про Святого Духа, „от отця і синаісходящаго"). — а дальше про здобуття Царгороду Турками, про обернення ними славної церкви св. Софії в мошею та зневажування ними священичих риз.

Говорить потім о. Хомишин про установлення (Петром Великим) „Святійшого Синоду" і про це, як церква станула в Росії на услугах держави. Це уважає він за причину, що в Росії і „політичне життя горожанське стало невиносимим. За кождого горожанина мала думати державна поліція і державний уряд, а хто поважився інакше думати, того чекала тюрма або заслання на Сибір. Найбільше тюрем і то найріжнорідніших знаходилося в Росії. (А про кольосальну тюрму під самим боком о. Григорія в Станиславові, в дуже католицькій державі — він забув? — Автор). Поліція заглядала в кожду закутину дому, слідила кождий крок горожан, шпіонажа навіть в часі мирнім в повній діяльности. Звідси зродилося знане перекупство і хабарництво, бо тільки в той спосіб можна було увільнитися від поліцейських та урядничих шикан. (А чи о. Григорій забув на славну тепер засаду: **„Як сен да, то сен зробі"?** — Авт.). Словом — атмосфера була душна і тяжка. З сеї причини повстали дві Росії: одна державна, а друга підпольна, підземна. Ту послідну виховували Достоевські, Толстої, Горкі і інші. Тут, в підземеллю, дозрівали всякі деструктивні течії, почавши від соціялізму, а скінчивши на анархізмі і нігілізмі.

„Щодо римо-католицької церкви, то хоч держава признала їй право горожанства, одначе гнобила її і переслідувала. Але щодо церкви східного обряду, зєднаної з Римом, то російська держава прямо ненавиділа її і тому страшно переслідувала, аж вкінци часть її вірних вислала на Сибір, часть кнутами забила і замучила, а решту під примусом причислила до російської церкви і в той спосіб в Росії унія була зліквідована".

Усе те, правда, що о. Хомишин пише, але що це має за звязок з захованням обрядів восточної церкви, котрих захования домагається митр. Шептицький і то в ціли успішнішого ширення унії між православними?

А зрештою, чи о. Хомишин забув захования одної дуже католицької держави минулої осени і то супроти також католиків, лише що іншого обряду?!

Зрештою брутальне винищення унії на українсько-білоруських землях в бувшій Росії було цілком наглядно спровоковане Поляками, котрі надуживали явно і безоглядно унії для польонізаторських цілей. Попередно наведена мною рецепта Косцюшка (як і інших польських політиків) була виконувана Поляками в Росії дуже докладно.

Ми бачимо в Галичині в 70-тих роках минулого століття тих униятських священиків-утікачів з Холмщини. Вони станули відразу і без застережень на услуги галицької польської шляхти, котра їм зараз пороздавала якнайтовстіші гр. кат. парохії. **О. Бобрович** видавав навіть якийсь час у Львові суто-хрунівський часопис **„Русь"**.

Потомки їх — наскільки пішли до гр. кат. семинаря, стали навіть щирими Українцями, як от нпр. **о. Лев Курманович.** Але вже його брат Лука, почтовий урядовець, став Поляком.

Росія похопилась, нарешті, до чого веде використувана Поляками унія — та зробила їй кінець. Зробила вона це в грубий, варварський спосіб — але — ще раз питаємо: що це має спільного з практиками восточного обряду, і чому це має промовляти проти тактики митр. Шептицького?

О. Хомишин питає:

„А чим є большевизм?"

І відповідає на це ось як:

„**Він є** найвищим виквітом, до самого вершка посуненим, в остаточній послідовности **зреалізованим византійством,** перещіпленим до Росії. Що більше — можна сказати, що большевизм — послідне звено ланцюха, якого першим звеном була секта фарисейська". (Також ґеніяльне відкриття! — Авт.).

О. Хомишин вичислює дальше цілий ряд латинських іновацій, уведених — очевидно під його впливом — в гр. кат. обряд, як наприклад майські богослуження, і каже:

„Відмовлювання коронки (?) і розаря (ружаньца? — Авт.) є тепер загально практиковане через священиків і вірних. А прецінь памятаю ще часи, коли наші священики гіршилися, коли бачили в руках наших вірних коронку. Рівнож принятий **шкаплір** і ніхто між нами тим не гіршиться".

О. Хомишин нападає дальше з великою злобою на церковний орган **„Ниву",** видаваний у Львові в роках 1925 до 1930 включно, дарма, що той часопис видавали учені теольоґи. Кир Григорій каже, що „дух византійства, пропаґований вище названим часописом, зачав підважувати головні основи життя і сили католицизму" та що „Нива" хотіла довести унію до „чистого типу".

Всі ті заміти є вимірені посередно в митрополита, бож „Нива" стояла під його безпосередним вливом та пропаґувала його думки в справах церковних.

О. Хомишин кличе велїїм гласом: „далекі будьмо і стережімся византійства як найбільшого і найнебезпечнішого ворога" та „за ніяку ціну не даймо заманювати себе духом византійства".

Свої довжелезні і дуже помотані виводи кінчить о. Хомишин **компліментами** — ну — комуж би Ви, Вп. Читачі, гадали? Отже нікому іншому як власне оо. **Єзуїтам** і то — **за їх реформу чину оо. Василіян!**

Лише вже так з куртуазії до папи взиває нарешті автор того оригінального пастирського листа — духовенство, щоби поширювало **„Католицьку Акцію",** поручену апостольською столицею.

Для послушного воїна того ватиканського ґенерального штабу — повино би бути власне першим обовязком зайнятись тою, широко в пресі обговорюваною „акцією". Але у своїм величезнім, **20 шпальт** обіймаючім посланню — знайшов його автор лише **сім віршів,** посвячених тїй акції.

Йомуж бо о цілком щось іншого ходило, а то іменно о те, щоби добре „доїхати" свому зверхникови — митрополитови Шептицькому. — І він це зробив, хоч ані разу не наводив це прикре йому до вимовлення імя.

Про цей кумедний пастирський лист написав орган митрополита **„Мета":** „Зачуваємо, що цей лист викликав не лише серед духовних осіб, але і світських, які його читали — **дуже прикре враження".**

„Діло" подало також зміст того листа і каже:

„Далі в листі між іншим вичислені ті латинські іновації в греко-кат. обряді, які вспіли до нього доси ввести латинізатори (від Евхаристичного культу аж до коронки і шкапліра). Між тими досягненнями латинізації відведене почесне місце і целібатови. „І хотяй — читаємо в листі — зчинилась була буря і крики, однак ні сонце не затьмилось, ані земля не запалась, ані народ не згинув з тої причини".

„Це права! — каже „Діло". І ми пересвідчені, що з нагоди появи цего листа станиславівського владики на наше щастя теж ні сонце не затьмиться, ні земля не западеться, ні нарід не згине. Навпаки — ми віримо, що **наш народ не тільки переболіє цей лист,** але й взнесеться гідно понад нього та оборонить успішно свій обряд і церкву перед латинізацією".

Для характеристики відносин еп. Хомишина до митр. Шептицького наведемо тут кілька речень з одного галицького часопису з 1929 року, а то дотично тодішного паломництва до Риму кількадесятьох наших Галичан:

„Поїхала баба на торг і нічого не вторгувала. Таке і з паломниками. Вернули вони з ріжними почуваннями і враженнями. Назагал самі вони роблять квасні міни, бо бачать, що нічого путнього не зробили. Окрім того привезли вони з Риму ще й велике **обурення на епископа Хомишина** і на василіянських провідників.

„Епископ Хомишин, не хотячи в Римі стрічатися з цими паломниками та з митрополитом Шептицьким — **втік** з Риму день перед приїздом паломників. А василіянський ректорат „Рутенської Колеґії" в Римі замкнув перед паломниками церкву і забрав на село священичі ризи і навіть чашу, щоби священики-паломники не могли відправляти богослуження. Це зробили ті найревніші **ухісти** (члени тодішного „Укр. Христ. Союзу". — Авт.). Не досить, що ті паломники дуже папські, то ті „ухісти" ще більше папські сам папа. Видно це з того, що навіть не хотіли з паломниками стрічатися.

„Одним словом — забавна історія".

І тепер — по двох літах — можна це саме повторити! Навіть відносини о. Хомишина до митр. Шептицького не поправились, але навпаки — як це бачимо з його останього пастирського листа — навіть ще загострились.

(Конець буде)

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ І ФОТОҐРАФІЙ ЧЛЕНІВ І ВІДДІЛІВ ДО КАЛЕНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА РІК 1932.

Календар У. Н. Союза, який розходиться у багатьох тисячах примірників, є найліпшим середником до оголошувань поміж американськими Українцями. Хто має який бизнес, а залежить йому на тім, аби про нього знало як найбільше людей, повинен дати своє оголошення до календаря У. Н. Союза. Ціни є вельми приступні, зваживши, що наклад буде виносити 20,000 примірників. Ціла сторона, 34 кв. цалів, коштує $30.00; половина $15.00; чверть $10.00; осьма часть $5.00; перша й остання сторона в части оголошень по $35.00. Хто хотів би в своїм оголошенню помістити також і фотоґрафію, чи то свою чи свого бизнесу, мусить прислати з неї готову до друку клішу; коли ні, то поносить кошт виготовлення такої кліші з фотоґрафії, то значить, що його оголошення буде стільки корожче коштувати, скільки виносить кошт виготовлення з фотоґрафії друкарської кліші.

Текст оголошень мусить знаходитися в редакції по день 30 серпня б. р. Гроші за оголошення належить посилати рівночасно. Оголошення на кредит безуслівно не будуть друкуватися.

Фотоґрафії Братств і Товариств. Відділи У. Н. Союза, а також кружки співацькі і театральні, школи, банди, які є при відділах У. Н. Союза (коли який кружок, співацьке товариство і т. п. не є при відділі У. Н. Союза, таких після ухвали не будеться поміщувати у календари), хотілиб, аби їх фотоґрафії були поміщені в календари на 1932 рік, зволять їх прислати на адресу „Свободи" найдальше по день 30 серпня б. р. Рівночасно проситься прислати з фотоґрафією чек або моні-ордер, виписаний на імя „Свободи" на суму $10.00. Ці гроші ужиється на покриття коштів виготовлення з фотоґрафії друкарської кліші. Місце в календари безплатно.

Всі фотоґрафії мусять бути добре опаковані.

Всі письма належить адресувати:

„SVOBODA"
81-83 GRAND ST., або P. O. BOX 346,
JERSEY CITY, N. J.

ВИЇМКИ З ПРАЦІ В. ЛИПИНСЬКОГО „УКРАЇНА НА ПЕРЕЛОМІ"

(8)

З цих усіх реформаторських плянів, як знаємо, нічого не вийшло. Ані козаччина до якоїсь виразної державної ідеї ще була не дозріла, ані Річпосполита до перебудови не була вже здатна. Всі промови Немирича викликали на соймах тільки страшне обурення і протести проти нього з боку польської соймової більшости. До того в тім часі помер семигородський князь Юрій І Ракочи і Угорщина, на яку покладали найбільше надій реформатори, мусіла на якийсь час від активної політики і втручання в польські справи здержатись. Королем був вибраний кандидат магнатсько-шляхецької католицької оліґархії, Ян Казімір, і сталося це за згодою козаччини, що особливо вразило і розчарувало диссидентську шляхту, яка на козаччину стільки надій покладала. Юрій Немирич усувається після того на якийсь час від ширшої політики. Він ввесь віддається справам свого рідного воєвідства та свого шляхецького стану і обороні цих справ чи то зі броєю в руках, чи то промовами на соймах Річпосполитої він присвячує всю свою енерґію.

В марті 1649 р. соймик київського воєвідства призначає його своїм полковником ґенеральним і в цьому характері він бере участь з хоругвою свого воєвідства в зборівській експедиції проти козаків. В р. 1650 по Зборівській Умові він з іншою українською шляхтою вертає до дому, розуміється піддержуючи, як і вона, мирову політику Кисіля. З перервами він пробуває там до р. 1652 і в цім році бере участь, як посол київського воєвідства, в соймі варшавськім, де його вибирають для переговорів з Військом Запорожським. В слідуючім році київське воєвідство знов вибирає його своїм послом на сойм 1654 р., на якому він, з приводу жванецького трактату, незвичайно гостро виступає проти короля Яна Казіміра і проти політики Річипосполитої. Врешті в червні 1655 р., відповідно до інструкції шляхти воєвідств київського, брацлавського і чернигівського, щоби комісари до трактатів з Хмельницьким були „terrigenae et antiqui possessors в краях, зайнятих козаками", він був обраний депутатом „на успокоєнне України". Цим актом кінчиться його участь в офіціяльнім політичнім життю Річипосполитої.

В листопаді 1655 року Юрій Немирич, разом з частиною української шляхти-еміґрантів, порикає з королем Яном Казіміром та Річпосполитою і складає присягу королеви шведському в надії, що може Шведи бажаний спокій і лад на Україні заведуть. Але й ці надії себе не зовсім оправдали. „На пункт про визволення й увільнення України, таку відповідь дав король шведський: що я не можу воювати ані з козаками ані з Москвою, бо це мої союзники, хіба вступити з ними в переговори, яким, колиб вони були супротивні, я знав би, що далі робити".

В цих переговорах короля шведського з Гетьманом Богданом Хмельницьким Немирич бере як найдіяльнішу участь. І коли зважити той величезний вплив, який на справу державного унезалежнення України, як від Москви так і від Польщі, мала дипльоматія шведська, то все треба памятати, що за її кулісами стояв цей освічений і видатний український державний муж. Тому не помилявся мабуть король шведський, коли він все через своїх послів поручав увазі Гетьмана Хмельницького Немирича й іншу шляхту, що при його дворі перебувала, підкреслюючи, „що таких осіб небагато і що вони можуть козакам у великій пригоді стати".

Зрештою знав це дуже добре і сам Гетьман. Ми вище вже старались вияснити, які причини викопали були часову прірву між Гетьманом Хмельницьким і найвидатнішими представниками української шляхти. Ці причини не лежали ані в самім Гетьмані Війська Запорожського, ані в провідниках української шляхти, а були залежні від степеня дозрілости української козаччини до незалежного державного і національного життя. Коли по довгій еволюції і включенню в себе державно-творчих, культурних, національно свідомих елементів, козаччина зі збунтованої проти Річипосполитої військово-добичницької безнаціональної касти неретворилась в державно-національну аристократичну верству, то зникли самі собою ті перепони, які шляхту українську від козацької України відділяли. В Державі і Нації Українській, раз вони повстали, мусіло знайтись місце для органічно з українською землею і українською нацією звязаної шляхецької верстви і тому приїзд Юрія Немирича до Чигирина в початку 1657 р. не був якимсь надзвичайним випадком, а нормальним явищем, яке завершення процесу формування Держави і органічного сполучення всіх частин Української Нації собою знаменувало.

Як знаємо, Гетьман прийняв радо Юрія Немирича і хоч його степових маєтків, що на території спільних земель січових лежали, йому не повернув (маєтками своїми на Київськім Поліссю Немирич, розуміється, володів без ніяких обмежень), але „давав йому скарб", належний йому, як і іншій старшині Війська Запорожського, за його службу державі. Була це в першій мірі служба дипльоматична: зносини з союзником України князем Юрієм II Ракочим підчас спільного українсько-угорського походу проти Польщі, і скріплення союзу зі Шведами, що довело до шведсько-української Корсунської Умови, підписаної Немиричем вже після смерти Богдана Хмельницького. Свою єдність з новоповставшою державою українською — як звичайно в своїх вчинках загонистий і до краю консеквентний — скріпляє і маніфестує Юрій Немирич поворотом до предківської віри православної. Розуміється його вороги до цього додавали, що він (вже не молода тоді людина) з вдовою по Тимофію Хмельницькім, господарівною молдавською, оженитись хоче...

Одночасно з Юрієм наближається до Гетьманського двору і його брат Степан, видатний військовий, пізніше, за Виговського, ґенералом артилерії Великого Князівства Руського призначений. Під присуд Гетьмана Війська Запорожського тодіж переходять знані вже нам: приятель Юрія Немирича, фундатор аріянської академії в Киселині, Олександер Чаплин-Шпановський і приятель князя Степана Четвертинського Гавриїл Гулевич-Воютинський, хорунжий чернигівський. Прибуває в тім самім часі до Чигирина Ремиґіян Сурин, тоді войський житомирський і складає Гетьману і Війську Запорожському „на вічну і нерозривну приязнь" присягу...

(Далі буде).

Копитко сидить у каварні, переглядає ґазету й бачить, на своє превелике счудування, посмертну оповістку про себе самого. Схвильований дзвонить до приятеля Цибульського й питається:

— Чи ти вже читав нинішню ґазету? Я там вичитав посмертну згадку про себе, себто що я вже помер!

— Так, я читав? А відки ти говориш? — питається приятель.

ЛИСТ З КРАЮ.

Жовтанці, 8. VI. 1931.

Дорогий Стрию!

За послідні фільмові й фотографічні магазини сердечно дякую. Я вислав Вам вже кілька листів, але **ані на один точної відповіди нема.** Останніми часами навіть вісти рідко надходять. Чому то так?

У нас ніби все втихло.

Тільки в часописах на українські теми більше розписуються. Пишуть Поляки, Німці, Англійці, Чехи, Італійці, Швайцарці й взагалі всі, хто тільки щось конкретнішого чув або знає з подорожей до Галичини на оглядини автентичних місць відомої „пацифікації". Само слово „пацифікація" вистарчає для людини освіченої, щоби пригадати якийсь епізод того „славно-звісного діла", якого наші „приятелі" в імя справедливости" допустились. Про це знають всі й Америка рівнож правду знае, як і неправду. За це ми, ми знаемо й нам вільно знати, а як хто „хоче (?) бути" безпосереднім, пошкодованим, „льояльним" горожанином сих подій, рівнож не заборонено. За це комусь говорити, писати або й думати про це, — о то вже ні (?), цего уважають „зрадником" супроти цілости держави (?)! Такому дають державну „посаду" в... „Івановій хаті"! Так, це правда й її ніхто нам не-сконфіскуе, бо щож будуть конфіскувати, коли про це писати не вільно?!

По тих важких „хвилях минулого" для нас, а в першу чергу для селянства, заворушились і наші „імущі"! Говорив сам митр. Андрей, говорив станиславівський і перемиський владика, говорили старі і молоді „батьки народу" й посли не дали заглушитись, видумуючи „ідейний поміст згоди" й вже були розпочали переговори, котрі скінчились фяском! Наре вигово-рили всі, хто тільки „хоче" зватись Українцем, а зпід яких прапорів чейже це байдуже (?) бож ми „свідомі" Українці. Як іде о слово Україна, то всі, чи то білі, чи червоні, чи жовті „стають одною лавою до протибою" (?), а як заходить „потреба", то порушимо давно зігнилі козацькі кости. (Лист пастирський епископа зі Станиславова). І такі „зіпсуті" відомости панують у верхах наших батьків-народних, а преосвященні, замісць уздоровлювати цю гниль, навпаки: орґанізують нові політичні партії, бо ще замало їх маемо. Станиславівський епископ зорґанізував Укр. Кат. Партію, а перемиський за ним. Митрополит Андрей — Католицький Союз. Як вже преосвященні цькують один на другого, то чого можемо сподіватись від „цивільних"? І то все діється в добі найбільшого гноблення й переслідування нас. Не вистарчає, що вороги виливають найгірші безличности; свої своїх кусають, щоб показати перед світом, що ми не вміємо зедналі жити. Перед сими фактами всі скарги в Женеві прискають як миляні баньки, бож як можуть нас поперти, коли ми цього не хочемо. Наші кайдани добрі ковалі кували, бо знали, що ми їх ніколи не розібемо і нині вони вже заржавіли; до вичищення їх треба багато оливи, щоби їх мож було доробленим „ключем" відчинити. А нині, коли ми не гуртуемось, а ходимо самопас і то ще й посварені, ніхто нам не поможе, а рядити хтось нами мусить, бо ми пошкодилиб іншим, „льояльно" жиючим! Такої науки ми дістали в Женеві. Наші справи відложили до осени, а в тім часі сам польський уряд хоче злагіднити напруження між Українцями й Поляками. Тільки не знати, яких способів будуть уживати при „злагіднюванні". Чи податки обнижать, чи пустять тисячі вязнів політичних з осени минулого року, анулюють слідства й кари на політичних вязнів, відличуть розвязання „Пласту" й інших культурно-виховних товариств і много, много інших прикростей неповоротних, яких допустилися підчас пацифікації. Цього не повернуть, але є ще такі справи, котрі треба осудити як чистий бандитизм. Скільки наших батьків дітям через поліцайські побої згинули! Ті сироти потрібують якоїсь помочі, а чи дадуть вони нам це? Ні! Вони не дадуть нічого, а ми маемо дальше їм вірно служити? Ні! Чейже повинен колись надійти тим безправствам кінець! Ми не є німим стадом овець, котрим знаючий пасти поводиться на свій лад, а часом заведе вовкови в зуби! Зрозуміймо, хто нам брат а хто ворог. Хіба досить доказів і тверезих думок я висказав. Треба їх перестудіювати і відповідно „заінсталювати", хай ввесь світ знає, хто ми й що потрафимо. **Наша плакуча веселість всюди знана; хай пізнають нашу незломну волю стати самостійним народом.** Тоді прийдуть нам поклонитись так, як нині ми се робимо з прецизійною точністю! Рвім кайдани! Клич: „Україна понад усе"... а зійде сонце! То сонце, за котре непроглядні міліони головами положили й ще положимо.

С. К. О. Б! (Сильно! Красно! Обережно! Бистро!)

ДАРЕМНО ХАРЧІ ДЛЯ ВСІХ.

(Проект для дискусії).

Під повищим заголовком помістив Берлінер Таґеблят статтю. Велика кріза безробіття запанувала в Німеччині, тож люди видумують всякі способи, щоб лиш крізу цю зменшити. До тих способів належить і той, що його подаемо тут у перекладі:

„З одного боку панують безробіття і голод — з другого перепродукція продуктів сільського господарства і надміри запасів хліба. Коли якийсь проект обіцює обі ці проблеми нараз розвязати, зменшити нужду і припинити в масах радикальні настрої, то до його треба приглянутись і продискутувати.

Одержуємо таке письмо:

Повний брак творчих ідей є головною причиною широкого русла фаталістичної боязні, що розливається серед народу і утруднює вже й так трудне положення до безмежности. Якесь відважне діло як признання нової ідеї стає мовби сигналом кращої будучности, хоч в дійсности воно трудноців не усуває. Воно звільнює мозки від того тиснення, що доводить їх до одчаю. Коли не вдасться капіталістичній господарській системі ясно доказати, що вона ще є настільки молода, що може піти новими шляхами, то це є її запечатанням раз на все.

Вихід всежтаки є. Знаємо всі, що продукція збіжжя в останніх десятиліттях поробила великі поступи. Значне удосконалення машин, штучних угноєнь, взагалі цілого процесу продукції довели до того, що сьогодня в світі мається величезний надмір збіжжя, що вистарчив би для всіх голодних. Цей факт позволяє висловити бажання, щоб публичне громадське господарство так засобляло публику хлібом, як це воно давно робить з водою. Селянин, мельник чи пекар повинні в будучому мати до діла лише з публичним громадським господарством. Готовий хліб повинна постачати громада прямо в доми, щось подібно як воду по містах.

Факт постачання води і хліба всім частинам населення в будучности мав би необмежені наслідки. Він забрав би большевизмови вітер з вітрил. Держава, яка поставить в розпорядження населення ті два середники поживи, признає тим самим не лише право кождої людини на життя, але зможе це право провести в життя, коли заборонить, щоб хтонебудь в Німеччині вмер з голоду. Держава, що загарантує доставу хліба свойому населенню, буде забезпечена перед всякою большевизацією.

Чим менше держава має змогу здійснити заручені конституцією права чоловіка на працю, то тим більше мусить вона над тим подумати, щоб заобезпечити життя людині. Досі робить вона це в формі допомоги безробітним, яка в свою чергу являється одиноким корінем зла в фінансовому положенні краю. Така допомога всеж таки не годна погодити державу з поодинокими особами, які користаються допомогою. Цеж є безсумнівним фактом, що якраз з рядів безробітних виходять найзавзятіщі вороги істнуючого державного ладу. Колиб держава перебрала на себе прохарчування населення, то відношення між державою й населенням набралиб інших виглядів і тодіб прийшло до згоди між державою й пролетаріятом. Безробіттю відібраноб його трійливе жало. Безробіття не грозилоб голодовою смертю, бо хліб і вода булиб всякому заґарнтовані державою, без огляду на працю.

Фінансування постачання державою хліба не справилоб трудноців. Частина допомоги безробітним і всякі субвенції, що їх дається хліборобству, моглиб разом покрити кошти державного прохарчування, а між іншим і сільське господарство дістало би в той спосіб значну підмогу".

Цей проект поставив Берлінер Таґеблят під дискусію дня 19. 5. 1931 і просить читачів висловитись в цьому напрямку.

Щоби не вмерла без свічки.

В дворі чорногорського князя Миколи захоріла була старенька кухарка. Князь прикликав Митра Перевича, що також служив при дворі, та сказав йому, щоби всю ніч пильнував бабусю, аби не вмерла без свічки. Митро заклявся князеві, що зробить, як йому велено. Як лише князь вийшов, Митро пійшов у кухню, приніс собі добру вечеру й вина, нібито, що хорій впало на думку дещо зїсти. Як добре попоїв собі і попив вина, посидів трохи біля кухарки; колиж уже йому наскучило, засвітив величезну свічку в головах хорої, поклався та поклав палицю біля баби. Князь Микола встав рано та пійшов поглянути до хорої. Ввійшов: бачить, свічка горить, Митро спить. Князь сердитий скрикнув:

— А це що, нещаснику один!?

— Господарю, я присягнувся тобі, що вона не вмре без свічки. І я тебе не ошукав. А палицю я поставив, щоби баба мене пробудила, як схоче вмирати.

ПРОТОКОЛ

З РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗА, яке відбулося на днях від 16. до 20. лютого 1931 р.

(Продовження).

(50)

І. Каштанюк стверджує, що та справа була вже вирішувана річними зборами головної управи давніше. В протоколах легко можна знайти доволі богато дискусії в тій справі, а також ухвали. Є вирішено, щоб не друкувати в „Свободі" назвищ осіб, відносячихся ворожо до нашої орґанізації, або таких, що явно проти орґанізації виступали, хоч би вони й дещо доброго робили. Прямо їх іґнорувати. Поміщувати тільки такі звіти на ріжні народні ціли, які під нашою контролею зістали не лиш зібрані, але й вислані на призначені цілі, при чім дрібніші жертви від одного доляра малося проголошувати в загальній сумі, без вимінювання імен дрібних жертводавців. З огляду на те, що Союз признає тільки одну централю збірок, а саме ті, котрі заряджує, переводить або попирає Обєднання, було вирішено в органі поміщувати тільки такі звіти збірок, які одобрить це Обєднання, тим більше, що це можна зробити в редакції. Звітів і жертводавців, які попирають цілі противні напрямкови нашого орґану, одобреного конвенцією, безуслівно не поміщувати.

Ст. Слободян пропонує, щоби з огляду на те, що тут більше ходить о допомогу рідному краєви, ніж о те, щоби жертви конче переходили через Обєднанне, яке ми узнаємо, пропонує, щоби, приміром, такі жертви, не загальні, але льокальні, як допомога односельчан на якусь народну ціль у своїм селі, проголошувати, наскільки аранжери викажуться членством У. Н. Союза тай доказами висилки жертв у призначене місце. Булоб однак найліпше, якби все, що приходить до поміщення в „Свободі" безплатно з провінції, було надсилане урядово за посередництвом місцевих відділових урядів.

О. Ревюк заявляє, що в справі оголошення збірок треба вияснити кілька точок, які все ще наших членів баламутять.

Наперед, орґанізаційний статут не признає обовязку поміщування збірок. Він не обовязує орґану поміщувати вкладки відділів, отже тим менше не може орґан бути обовязаний поміщувати збірки на добордійні цілі. В рідним краю ґазети звичайно таких збірок не поміщують, розуміючи добре, що поміщення збірок цікаве тим, що жертви дали, але інших читачів воно нудить. Тому взичайно поміщують збірки за заплату від товариства, яке оголошує збірку.

У нас часто говориться про національний обовязок складати жертви, а відтак, зробивши те, що ми вважаємо своїм національним обовязком, ми домагаємося від ґазети, щоби вона помістила допис про нашу збірку. Живучи в американській державі, ми признаємо своїм обовязком платити також податок американській державі, але дивно, що ми не домагаємося від американського уряду подання нашого податку до публичної відомости через ґазету. Зате, як ми дамо податок свому народови, то домагаємося розголосу.

Поміщування отже спису жертв можна оправдати тільки національною політикою, а саме самою потребою збирання жертв. Нарід потребує жертв, а щоби жертви збиралися, треба належитої чесної господарки публично зібраними фондами. Отже треба певности, що зібрані гроші були відослані там, де їх треба було відослати, що самі збирачі не повернули їх або на свою ціль, або на іншу ціль, ніж на ту, на яку їх призначили жертводавці. По наших кольоніях збирається жертви на ріжні цілі, але богато з тих збірок не пересилається на призначене місце. Деякі з тих збірок стоять пусто в банках, іншими обертають приватні люди безправно для себе. Відомо, що поміщувати про такі жертви, зібрані, але не вислані, було би деморалізацією і тому ґазета мусить уважати, щоби таких збірок не проголошувати, а оголошувати тільки ті, за які є певність, що їх відослано, куди треба.

(Далі буде).

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ШИКАГО, ІЛЛ. Тов. ім. Дм. Вітовського повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться 5. липня, зараз по Сл. Божій. На ці збори повинні всі члени явитись і вислухати піврічного справоздання, котре буде здавати конт. комісія. Буде також порушена справа 20-літного ювилею нашого відділу. — Павло Підлісний, секр.

ФІНИКСВИЛ, ПА. Піврічний мітінґ Бр. св. Ап. Петра і Павла, від. 321, відбудеться в неділю, 5. липня, в годині 2-ій пополудни, в домі п. Я. Явоського. Поситься всіх членів хоч раз у півроці прибути на мітінґ і вивінати свої вкладки. Не явившийся на цей мітінґ член буде караний після ухвали, а члени, котрі не вирівнають своїх залеглостий, будуть суспендовані. — Я. Явоський, предс.; Д. Грицик, кас.; М. Фляґа, секр.

— Що, ти зїв таке велике тісточко і не подумав про твою сестру?!

— О, я думав про неї ввесь час... Я боявся, що вона може прийти, заки я зїм.

ТАРЗАНОВІ ЗВІРЯТА.

(60)

На переді напасників зявився Роков, що можна було легко пізнати, коли проміні місяця залили поклад пароплава. Роков розпізнав, що перед ним стоїть Тарзан, Лорд Ґрейсток, якого він не сподівався тут стрінути. Рокова охопив страх і він відступив назад до своєї банди. Потім гістерично скомандував стріляти в Тарзана. Тарзан заховав Джейні за собою й кинувся на Рокова, не звертаючи уваги на кріси.

Стрільці не влучили в Тарзана, бо коли вони прицілялися, позаду них зявилися звірята Тарзана, що відтягнуло їх увагу. Несподівано на покладі зявився Муґамбі, що швидко йшов на допомогу Тарзанови, а за ним показалися, поспішаючи, розлючені, страшні малпячі постаті. Позаду малп драпалася на пароплав по мотузяній драбині пантера Шіта. Це страшне „військо" наспіло саме в час. Розярені малпи почали приступати до Рокова та його банди.

Вивязалася завзята бійка беззбройних малп та узброєної банди Рокова. В часі найзавзятішої бійки на покладі зявилася пантера Шіта. Люто вискаливши зуби, вона намічувала жертву, в яку малаб одним скоком впитися своїми страшними зубами. Роков був найближче до пантери, а тому в страху кинувся тікати геть. Пантера вже примітила його й кинулася навздогін за ним.

Чотири моряки раніше втікли від звірів та від Тарзана й заховалися в кабіні. Роков також вскочив туди, але його викинули звідти за двері на поклад. Моряки були розлючені брутальним поведенням Рокова та тим, що він усе наражав їх на неприємні пригоди. Тарзан побачив, як Роков упав, і хотів кинутися на нього. Та в цей час перед Роковом зявилася пантера Шіта.

— 0 —